

مشکلات دوره نوجوانی (۱)

برای دستیابی به تربیت و راهنمایی مطلوب نوجوانان ضروری است پس از شناخت ویژگی های دوره نوجوانی با مشکلات خاص این دوره سنی نیز آشنا شویم که به برخی از آن ها می پردازیم.

مشکلات دوره نوجوانی:

۱- **کشمکش بین استقلال و وابستگی:** با توجه به اینکه این دوره حد فاصل دوران کودکی و بزرگسالی است. از دست دادن حمایت های بی قید و شرط والدین برای کسب احساس استقلال از یک طرف و لذت مورد حمایت و پشتیبانی آن ها بودن و همان طور کودک و بدون زحمت و دردمند همیشه مورد محبت قرار گرفتن از طرف دیگر، در نوجوانی کشمکش درونی ایجاد می کند و جنگ روانی عمیقی در ذهن او به وجود می آورد. بعضاً خانواده و مدرسه و جامعه نیز از او توقعات متناقضی دارند، گاهی او را به چشم یک کودک نگاه کرده و برخورد تحقیرآمیز دارند و گاهی هم توقعات از او بیش از حد توان اوست و به چشم بزرگسال به او می نگرند این خود به کشمکش های درونی نوجوان دامن زده و او را با مشکل روبرو می سازد.

طغیان علیه مراجع قدرت: نوجوان برای کسب استقلال علیه همه مراجع قدرت من جمله والدین و کادر مدرسه طغیان می-کند، گاهی اوقات رفتارهایی علیه آن ها از خود نشان می دهد، درگیری هایی ایجاد می نماید و به اعمالی دست می زند که روابط او را با آن ها و سایر مراجع قدرت به شدت تیره می کند. مثلاً بگومگو می کند، بحث و مجادله طولانی انجام می دهد، برخلاف خواسته والدین دیر به خانه می آید، از انجام تکالیف درسی خودداری می کند، سیگار می کشد و حتی ممکن است دست به اعمال بزهکارانه هم بزند.

این مورد در خانواده های با محدودیت زیاد و مدارسی که مراقبت سخت و خشک را بدون نظرخواهی و مشورت با نوجوان اجرا می کنند از شدت بالاتری برخوردار است.

۳- **هویت فردی:** یکی دیگر از مشکلات مهمی که نوجوان با آن روبرو می شود مسئله تشکیل «هویت فردی» اوست. بدان معنی که سؤال های متعددی درباره مفهوم زندگی نقش او در این زندگی، مفهوم مرگ و پس از مرگ به طور کلی سؤال هایی نظیر:

من کیستم؟ به کجا می روم؟ ذهن او را به خود مشغول می نماید که باید به آن ها پاسخ دهد.

احساس هویت شخصی در نوجوانان کم کم بر اساس همانندسازی های مختلف

گذشته آن ها تکوین می یابد. با ورود به دوره نوجوانی ارزش های گروه همسالان و همچنین ارزیابی های معلمان و سایر بزرگسالان نیز مطرح است و هر اندازه ارزش هایی که از طرف دوستان و همسالان ابراز می شود با ارزش های والدین و معلمان همخوانی بیشتری داشته باشد به همان نسبت کار هویت یابی نوجوان آسان تر پیش می رود.

۴- **چگونگی ارضاء شدن نیازهای جدید (جنسی):** رشد و نمو غدد داخلی و ترشحات هورمون های جنسی به نوجوان امکان برقراری روابط جنسی را می دهد و انگیزه و کشش جنسی نسبت به غیر همجنس در او ایجاد می شود و از طرفی نخستین برخورد نوجوان با جنس مخالف اغلب با ترس و پریشانی خاطر همراه است. چون نوجوان تازه بالغ نیازهای جدید و مبهم و تمایلات قوی و نامعلومی را احساس می کند که او را از جلدش خارج کرده و به سوی جنس مخالف می کشاند. جهش های شدید محبت، عقب نشینی های توضیح ناپذیر و حرکات بدون دلیلی که او را آشفته می سازد. نوجوان می خواهد این انرژی را که به وجود آمده و موجب هیجان او شده است را در جایی آزمایش نماید. اما درعین حال نگران عواقب آن است. او بیداری و رشد تمایلات جنسی را دارد ولی هدف ندارد و چون گزینه جنسی کاملاً زیرزمینی است و جهت یابی آن با کورمالی انجام می-شود و در افراد محجوب و کمرو نوعی اضطراب و گیجی ایجاد می کند.

در جوامعی که آموزش ارضاء صحیح غریزه جنسی و راه های کنترل آن برای نوجوان آموزش داده نمی شود این مشکل مضاعف است و در این جاست که متأسفانه لغزش و سقوط در پرتگاه در کمین است.

۵- **عدم کنترل بر رفتار و هیجانات ناشی از تغییرات جسمی و روانی در دوران بلوغ:** به دلیل رشد سریع جسمی و تغییرات مشهود در اندام های بدن نوجوان در دوران بلوغ بعضی از رفتارهای هیجانی و عدم کنترل او طبیعی است. مثلاً جلو آمدن سر نوجوان به دلیل احساس بلندتر شدن گردش و یا بزرگ شدن بینی و یا عدم کنترل در دست هایش برای جابجایی خصوصاً اشیاء ظریف از طرفی و عدم آگاهی و آموزش صحیح او در مقابله با این مسائل از طرف دیگر او را از نظر روحی تحت تأثیر قرار داده به طوری که در خود احساس بی کفایتی و حقارت می نماید که همین امر موجبات اضطراب را در وی فراهم می آورد.

حسن زارعیان

مدرس و مشاور خانواده

